

OPIS DOBREJ PRAKTYKI

1. Dane dotyczące gminy/powiatu

nazwa inicjatywy	PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ „NASZE PODWÓRKO, NASZ SUKCES”
nazwa gminy/powiatu	GMINA MIEJSKA KOŚCIERZYNA (bezpośredni realizator Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie)
dokładny adres	ul. 3 Maja 9A, (adres realizatora ul. Brzechwy 5, 83-400 Kościerzyna)
województwo	POMORSKIE
telefon	58/686 48 23 (telefon do bezpośredniego realizatora)
adres strony internetowej	www.koscierzyna.gda.pl . mops@kna.pl
faks	58/686 60 66 (telefon do bezpośredniego realizatora)
adres e-mail	mops@koscierzyna.gda.pl

2. Rodzaj(e) podjętych działań *(zaznacz)*:

- kształtowanie efektywnych systemów konsultacji społecznych i udziału obywateli w formułowaniu strategii rozwoju i prowadzenia polityki lokalnej lub regionalnej;
- wprowadzanie nowatorskich form demokracji lokalnej;
- rozwijanie systemów kontroli i komunikacji społecznej, ze szczególnym podkreśleniem przejrzystości procesów decyzyjnych władz gminy lub powiatu;
- oryginalne formy aktywizacji działalności obywatelskich i współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- formy działalności z podmiotami gospodarczymi i ich samorządami na rzecz wspólnoty obywatelskiej i lokalnego rozwoju;
- działania na rzecz wychowania obywatelskiego, w tym pozaszkolne inicjatywy edukacyjne, działania na rzecz młodych mieszkańców gminy lub powiatu;
- decentralizację realizacji zadań publicznych, drogą przekazywania jej organizacjom obywatelskim lub jednostkom bliższym obywateli;
- inne.....
.....

3. Przedmiot działalności

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie zajmuje się udzielaniem szeroko pojętej pomocy mieszkańcom Kościerzyny. Realizuje się w nim szereg programów i projektów aktywizujących mieszkańców.

Założeniem towarzyszącym realizacji pracy socjalnej w MOPS w Kościerzynie jest dawanie podopiecznym możliwości samodzielnego rozwiązywania problemów, wspieranie mieszkańców w realizowaniu inicjatyw płynących od społeczności lokalnych. W MOPS pracuje się z małymi grupami zamieszkującymi na określonym terenie oraz z grupami, które dotyka podobny problem. Od 2008r. nieprzerwanie realizowany jest projekt MOPS – Można Owszem Pomóc Sobie, którego elementem w każdym roku jest inny Program Aktywności Lokalnej.

4. Opis działań

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do osób w ramach konkretnego środowiska lub członków danej społeczności. Oznacza to, że w ramach programu można prowadzić działania aktywizacyjne adresowane do ludzi mieszkających na pewnej przestrzeni: dzielnicy, osiedlu, ulicy. Może to też być np. środowisko grupy zawodowej czy grupy społecznej. W ramach programu przewiduje się zastosowanie środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji oraz działań o charakterze środowiskowym.

Głównym celem Programu Aktywności Lokalnej jest praca z grupami znajdującymi się w niekorzystnym położeniu – wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi tym zjawiskiem. Cel jaki określono dla uczestników PAL w 2011 r. to pobudzenie społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców ul. Chojnickiej, poprzez wzmocnienie, wspieranie oraz angażowanie ich potencjału i zasobów.

Realizacja programu „Nasze podwórko, Nasz sukces” miała też wesprzeć i zmotywować rodziny zamieszkujące w blokach przy ul. Chojnickiej 16, 16A, 16B, w tym w nowopowstałym bloku socjalnym, do działania społecznego. Pomóc im w przełamywaniu osobistych barier i rozwiązywaniu problemów ich dotyczących, jak również podnieść świadomość mieszkańców w dziedzinie integracji ze środowiskiem.

W roku 2011 programem objęto 11 rodzin zamieszkujących przy ul. Chojnickiej 16, 16A, 16B. Beneficjenci stanowili grupę osób w wieku od 19 do 57 r. ż. (9 kobiet, 2 mężczyźni). Były to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym przede wszystkim z powodu stereotypowego postrzegania osób zamieszkujących bloki czy dzielnice socjalne. Poza tym zagrożenie dla tej grupy stanowił również fakt, że mieszkańcy, ze względu na krótki okres zamieszkiwania bloku socjalnego, nie czuli przynależności społecznej do miejsca zamieszkania. Nie identyfikowali go jako „swojego” miejsca pochodzenia – blok socjalny przy ulicy Chojnickiej 16B oddano do użytku w roku 2009. Zamieszkuje go łącznie 10 rodzin z 30 dziećmi w rodzinach. Poza tym nieopodal znajdują się dwa bloki 16 i 16A, w których zamieszkuje kolejnych 18 rodzin. Blisko połowa z nich korzystała ze wsparcia finansowego MOPS, co stanowiło poważny problem mieszkańców w tej części miasta.

Rodziny te często borykają się z wieloma trudnymi problemami towarzyszącymi, takimi jak: nieaktywność zawodowa, bezrobocie, niepełnosprawność bądź długotrwała choroba czy ubóstwo. Poza wyżej wymienionymi należy zauważyć również społeczne problemy wynikające z faktu niedawnego zasiedlenia bloku socjalnego. Trudnością dla mieszkańców było przede wszystkim naznaczenie społeczne ze względu na miejsce zamieszkania w bloku o charakterze socjalnym. A co za tym idzie, zaniżone poczucie własnej wartości. Jednocześnie brak więzi społecznej i poczucia przynależności do miejsca zamieszkania.

Jak okazało się na etapie prowadzonego rozeznania przed wdrożeniem programu, problemem okazało się też to, że na osiedlu nie ma miejsca, gdzie dzieci mogłyby bezpiecznie spędzać czas. Trzydzieścioro dzieci w różnym wieku bawiło się na parkingu przy blokach. Sami mieszkańcy bardzo optowali, aby takie miejsce stworzyć dla dzieci. Był to wyraźny sygnał dla projektodawcy, aby problem ten rozwiązać. Nie udało się tego przedsięwzięcia sfinansować ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, z których współfinansowany jest PAL. Wobec tego Pełnomocnik Burmistrza Miasta Kościerzyna ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, będący jednocześnie dyrektorem MOPS, uzyskał zgodę Rady Miasta na przeznaczenie części środków z budżetu na budowę placu zabaw przy ulicy Chojnickiej 16B.

W ramach Programu Aktywności Lokalnej „Nasze Podwórko, Nasz Sukces” projektodawca – MOPS w Kościerzynie zaplanował szereg zajęć i działań motywująco aktywizujących. Były to działania związane z aktywną integracją mieszkańców ul. Chojnickiej, jak również działania o charakterze środowiskowym, których celem było przede wszystkim zintegrowanie mieszkańców i pokazanie im, że wspólnymi siłami działają więcej.

W ramach programu zaplanowano następujące działania:

1. Spotkania – zawiązanej przez mieszkańców – Rady Osiedla, w skład której weszli przedstawiciele mieszkańców wszystkich bloków przy ul. Chojnickiej.

Podczas spotkań inicjowanych przez mieszkańców rozmawiali oni na tematy dotyczące ich miejsca zamieszkania, potrzeb oraz możliwości rozwiązywania problemów dotyczących osiedla. Odbyło się 14 spotkań Rady w ciągu 10 miesięcy. Na spotkania te Rada zaprosiła m. in.: Burmistrza Miasta Kościerzyna, Zarządcę osiedla, przedstawicieli Rady Miasta Kościerzyna, Prawnika czy Dzielnicowego. Wszyscy zaproszeni na spotkania goście aktywnie w nich uczestniczyli i wspólnie z mieszkańcami starali się wypracować sposób, model czy ścieżkę umożliwiającą rozwiązanie problemu. Rada przygotowywała pisma z prośbami dotyczącymi poprawy funkcjonowania ich osiedla. Udało im się w wielu kwestiach uzyskać pozytywną odpowiedź oraz realizację ich prośb. Mieszkańcy zapewnili sobie nowe miejsce do suszenia bielizny, dodatkowe oświetlenie, poprawiające bezpieczeństwo wieczorem wokół osiedla, wzmożone patrole Policji w celu poprawy bezpieczeństwa, wymianę drzwi wejściowych w bloku 16 i 16A. Rada spotykała się w sali mieszczącej się w MOPS.

2. Realizacja inicjatywy własnej mieszkańców, czyli działań zmierzających do zagospodarowania i upiększenia terenu wokół ich bloków m.in. sprzątanie terenu, odśnieżanie, zasianie trawy, sadzenie kwiatów i krzewów oraz ich pielęgnacja. W ramach projektu zaplanowano budżet, który przeznaczony został na zakupy materiałów, narzędzi, roślin i mebli ogrodowych w celu zagospodarowania terenu przy osiedlu. Pracę związaną z zagospodarowaniem, pielęgnacją i utrzymaniem porządku wykonali mieszkańcy i ich rodziny. Sami dokonali niezbędnych zakupów, wyrównali teren, przygotowali rabaty i donice z kwiatami. Zagospodarowali trawniki i teren wokół placu zabaw, który został uroczystie otwarty w dniu 01.06.2011r. przez dzieci zamieszkujące na osiedlu. Ponadto mieszkańcy z własnej inicjatywy przygotowali piknik z okazji Dnia Dziecka i otwarcia placu zabaw. Przygotowali zabawy dla dzieci, zadbali o poczęstunek, dwie mamy pomalowały buźki dzieciom uczestniczącym w pikniku, natomiast panowie rozkładali namioty lawostoly i sprzęt nagłaśniający. Mieszkańcy ustalili dyżury wskazujące, kto i w jakie dni podlewa i pielęgnuje rośliny.
3. Montaż placu zabaw przy bloku socjalnym – 16B: elementami placu zabaw zagospodarowano teren przyległy do bloku. Mieszkańcy aktywnie uczestniczyli w procesie aranżacji placu, pomagali rozładować transport, służyli pomocą ekipie montującej. Przegrabili i oczyszczali piasek po montażu zabawek oraz obsadzili przyległy teren zielenią.
4. Mieszkańcom zapewniono miejsce, w którym podczas warsztatu kulinarnego oraz szkółki regionalnej związanej z tradycjami Kaszubów mogli przygotować tradycyjny domowy wypiek chleba, bułek i drożdżówek, które podano podczas pikniku z okazji Dnia Dziecka i otwarcia placu zabaw. Sami musieli przygotować ciasto na chleb, wyrobić je, zagnieść i odczekali aż się upiecze, po czym z dumą podawali je gościom na pikniku.
5. Trzem uczestnikom PAL zapewniono udział w kursie podnoszącym kwalifikacje zawodowe.
6. Dzieciom mieszkańców zapewniono opiekę przedszkolną i żłobkową, by ich rodzice mogli brać czynny udział w realizacji programu.
7. Część dzieci uczestników PAL „Nasze Podwórko, Nasz Sukces” pojechała na kolonię nad morze. Dla niektórych dzieci była to taka pierwsza możliwość w ich życiu.

Projekt to również **działania integrujące mieszkańców PAL. Tu zrealizowano:**

1. Wyjazdy uczestników do kina i teatru w celu inspirowania udziału mieszkańców w inicjatywach o charakterze kulturalnym. Mieszkańcy mogli wspólnie spędzić czas poza swoim codziennym środowiskiem. Cieszyli się szczególnie z możliwości uczestniczenia w spektaklu teatralnym.
2. Comiesięczne wyjścia na basen, jako działanie o charakterze sportowym. Rodzice z dziećmi spędzali aktywnie czas bawiąc się i relaksując podczas basenowych kąpieleli.

3. Integrującą imprezę promującą życie społeczne i realizację projektu. Podczas tej inicjatywy, która odbyła się w ogrodzie przy MOPS, w jej przygotowanie aktywnie włączyli się uczestnicy PAL, którzy podczas zajęć w szkółce regionalnej przygotowali wypieki dla wszystkich gości festynu;
4. Wycieczka poznawczo – kulturalna do Torunia. Poznanie historii i możliwość zwiedzenia ważnych dla Polaków miejsc miało spowodować, że uczestnicy zrozumieją jak ważne jest dbanie o dziedzictwo i to, co nas otacza. Jak ważne jest też identyfikowanie się z dobrami wspólnymi – dobrami społecznymi.

Wszystkie działania zwieńczono zakończeniem i podsumowaniem projektu w grudniu 2011r.

5. Uzyskane efekty

Dzięki realizacji projektu, projektodawcy i samym beneficjentom – 11 członkom Rady Osiedla oraz pozostałym mieszkańcom w 28 rodzinach – w tym 30 dzieci – udało się zaspokoić potrzeby społeczności lokalnej, które ta społeczność zgłaszała. Uczestnictwo mieszkańców w spotkaniach Rady Osiedla (odbyło się 14 spotkań) zwiększyło ich udział w życiu miasta, nawiązała się współpraca obywateli z władzami miasta, poprzez co dostrzeżony został kapitał społeczny mieszkańców Kościerzyny. Dzięki osobistemu zaangażowaniu mieszkańców w realizowaną inicjatywę mogli oni nagłośnić własne potrzeby i problemy oraz wskazać propozycje ich rozwiązywania. Ich głos stał się słyszalny w mieście. Okazja ta sprawiła, że mieszkańcy społeczności lokalnej uwierzyli we własne możliwości i możliwości społeczeństwa oraz zmniejszyła poczucie wyobcowania uczestników PAL. Spotkania te przyczyniły się też w wyraźny sposób do rozwinięcia postawy obywatelskiej i uświadomiły mieszkańcom, że samodzielnie mogą rozwiązywać ich problemy.

Dzięki realizacji tej oryginalnej formy aktywizacji działalności obywatelskiej udało się zwiększyć motywację osobistą mieszkańców do podejmowania pozytywnych zmian. Poprzez wspólne, realizowane we współpracy z administratorem, zaangażowanie w prace wokół osiedla zwiększyła się odpowiedzialność społeczna i samodyscyplina mieszkańców. Wykazali się umiejętnością pracy w zespole oraz zbliżyli się do siebie, gdyż nabyli przekonania o przynależności do środowiska lokalnego. Wytworzyło się poczucie przynależności do posiadanego dobra wspólnego – miejsca zamieszkania i placu zabaw. Uczestnicy projektu dostrzegli swój potencjał, mogli docenić siebie nawzajem. Podejmowane wspólnie przez mieszkańców działania przyczyniły się do ich integracji oraz do rozwoju ich kapitału ludzkiego. Poprzez te dziania zauważalnie zmniejszyła się ilość sygnałów płynących do pracownika socjalnego, dotyczących konfliktów sąsiedzkich.

Zrealizowany PAL przyczynił się też do budowania wzorów zachowań obywatelskich wśród dzieci poprzez zaszczepienie w nich poczucia odpowiedzialności za ich plac zabaw. Angażowanie dzieci w dbanie o osiedle, o czystość na nim oraz w budowanie pozytywnej atmosfery podczas zabawy na placu stanowiło działania na rzecz wychowania obywatelskiego młodych mieszkańców osiedla.

Ponadto dzięki realizacji tego przedsięwzięcia zwiększyła się świadomość społeczna beneficjentów poprzez obcowanie z kulturą, tradycją, sportem, ekologią i turystyką. Realizacja projektu i zaangażowanie mieszkańców doprowadziły do zmiany społecznego postrzegania osiedli bloków socjalnych, poprawił się wizerunek społeczny ulicy Chojnickiej, a przez to nastąpił wzrost integracji uczestników Programu Aktywności Lokalnej ze społeczeństwem. Społeczne poparcie realizowanego projektu i jego aprobata zostały zawarte w licznych artykułach prasowych, na internetowych portalach informacyjnych oraz w lokalnych mediach. Poprzez realizację PAL w środowisku – jego mieszkańcy nauczyli się działać wspólnie dla dobra ogółu w celu osiągnięcia wymiernych korzyści. Osiedle, na którym zrealizowano Program Aktywności Lokalnej „ Nasze Podwórko, Nasz Sukces” jest znane w całym mieście z podjętej przez jego mieszkańców inicjatywy. Sami mieszkańcy ulicy Chojnickiej z dumą mówią o przechodniach, którzy z zazdrością spoglądają na ich piękne podwórko, co daje im poczucie dumy, spełnienia i niewątpliwie ich dowartościowuje.

Realizacja PAL pobudziła w mieszkańcach i beneficjentach przede wszystkim świadomość społeczną i chęć do wspólnego działania w celu osiągnięcia zamierzonych celów. Ponadto program i jego działania przyczyniły się do kształtowanie efektywnych systemów konsultacji społecznych i udziału obywateli w formułowaniu polityki lokalnej.

Bezpośrednio włączono w rozwiązywanie problemów małych środowisk władze Miasta – Burmistrza, Radę Miasta, co z całą pewnością zwiększa zaangażowanie obywateli – mieszkańców w działalność na rzecz gminy i budowanie kapitału społecznego.

O aprobacie tego przedsięwzięcia świadczy również fakt, iż klienci pytają o możliwość przeprowadzenia podobnych działań na ich osiedlach czy w blokach, które zamieszkują.

Założone cele projektu zostały w pełni osiągnięte.

6. Oszacowanie nakładów poniesionych na organizację i realizację projektu

Program współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i ze środków Gminy Miejskiej Kościerzyna. Finansowanie ze środków unijnych wyniosło 23 717,57zł, środki własne Gminy to 42 140,71zł (z czego 38 583,07zł zostało przeznaczone na budowę placu zabaw).

Projekt nie mógłby funkcjonować i nie przyniósłby efektu, gdyby nie praca fizyczna mieszkańców osiedla i ich rodzin, które nie koniecznie zamieszkiwały na osiedlu. Byli oni dyspozycyjni podczas wszelkich działań, poza tym, swój wolny czas poświęcali na pielęgnację terenu wokół bloków.

Do realizacji programu wykorzystano zasoby własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej: sala, w której odbywały się spotkania Rady Osiedla z zaproszonymi gośćmi i mieszkańcami, telefony, sprzęt komputerowy i urządzenia biurowe. Wykorzystano samochód służbowy oraz pojazdy prywatne pracowników zaangażowanych w realizację PAL. Realizacji projektu towarzyszyła praca wolontarystyczna pracowników MOPS oraz ich rodzin.

7. Czy napotkali Państwo trudności, z którymi należało się zmierzyć, aby zrealizować projekt?

Trudnością na etapie planowania projektu okazał się fakt, iż nie można sfinansować zakupu elementów palcu zabaw ze środków dotacji unijnej. Instytucja pośrednicząca nie wyraziła zgody na tą inwestycję. Wobec tego zespół projektowy postarał się znaleźć inne źródło sfinansowania inwestycji, tym samym obroniono ideę i jeden z głównych elementów całego Programu Aktywności Lokalnej „Nasze Podwórko, Nasz Sukces”.

8. Zalecenia dla innych jednostek samorządu terytorialnego zainteresowanych wdrożeniem projektu

Praca z klientem pomocy społecznej wymaga bardzo indywidualnego podejścia i stałego motywowania go do działania. Wobec tego niezbędna – przy realizacji tego typu inicjatywy – jest pogłębiona praca socjalna wykonywana przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodzin. Ich wsparcie w realizacji inicjatyw tego rodzaju jest bardzo potrzebne i nieodzowne. Dlatego tak ważne jest wsparcie i włączenie specjalistycznej kadry w realizację projektów aktywizujących.

Równie ważne jest przygotowanie, przed wdrożeniem projektu, osób i instytucji, które związane są z aktywizowanym środowiskiem – pracownicy socjalni, dzielnicowi, administrator osiedla, kuratorzy, władze miasta. To działanie pozwoli uniknąć zamieszania i pomoże w sprawny sposób przeprowadzić planowane inicjatywy, gdyż zapoznanie takie zmniejsza ilość niewiadomych i problemów, jakie mogą zrodzić się z niewiedzy w/w osób.